

บทที่ 4

บทวิเคราะห์นโยบายส่งเสริมการลงทุน

ในบทที่ 4 ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์นโยบายส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยจะเริ่มจากการกล่าวถึงพัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุน วัตถุประสงค์ของนโยบาย เขตส่งเสริมการลงทุน สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร ตามเขตการลงทุนและการวิเคราะห์ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยแบ่งเป็นสามระดับคือ ระดับประเทศ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในส่วนที่สองจะเป็นกล่าวถึงลักษณะอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยพิจารณาเฉพาะจำนวนเงินลงทุน จำนวนโรงงานและจำนวนแรงงานที่เป็นโรงงานประเภทที่ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายส่งเสริมการลงทุน (7 หมวด) เพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้มากที่สุด

4.1 พัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุน

นโยบายส่งเสริมการลงทุนของ BOI มีจุดประสงค์หลักคือ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศและส่งเสริมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว BOI ได้กำหนดมาตรการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชากรส่วนใหญ่และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

หากพิจารณาช่วงเวลาของการออกนโยบายของ BOI ตั้งแต่ปี 2540 ถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่านโยบายต่างๆมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างชัดเจน โดยในปี 2540-2543 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาครัฐดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ BOI ได้ออกนโยบายส่งเสริมกิจการเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร เพื่อเร่งให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรในประเทศและสามารถสร้างรายได้จากการส่งออก เพื่อแก้ไขปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและฟื้นฟูเศรษฐกิจในขณะนั้น นอกจากนี้ BOI ได้ออกนโยบายส่งเสริมกิจการซอฟต์แวร์เพื่อสนองนโยบายรัฐในช่วงเวลาดังกล่าว

ต่อมาในปี 2543 BOI ได้ปรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนและหลักเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์ใหม่ โดยเน้นความคุ้มค่าในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร สนับสนุนการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของอุตสาหกรรม ปรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ ส่งเสริมการลงทุนในภูมิภาค รวมถึงให้ความสำคัญกับกิจการ SMEs การเกษตร

การพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ สาธารณูปโภค สาธารณูปการและการให้บริการพื้นฐาน การป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ในช่วงปี 2545-2546 BOI ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยออกมาตรการส่งเสริมกิจการเกี่ยวกับการนำวัสดุที่ไม่ต้องการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Reuse, Recovery) การลดการสูญเสียวัตถุดิบและส่งเสริมการใช้เครื่องจักรใหม่ นอกจากนี้ BOI ยังให้ความสำคัญกับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กิจการที่เกี่ยวกับการออกแบบและสร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพสูง อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยให้การส่งเสริมกิจการที่มีการผลิตแบบครบวงจร อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับและอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในปี 2547 เนื่องจากปัญหาด้านราคาพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น BOI จึงให้การส่งเสริมกิจการที่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานและการผลิตพลังงานทดแทน นอกจากนี้ เพื่อมุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ BOI จึงให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Skill Technology & Innovation : STI) โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมแฟชั่น ยานยนต์และ ICT และกิจการที่ส่งเสริม STI โดยตรง พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกิจการซอฟต์แวร์และดิจิทัลคอนเทนต์ กิจการพอกซ่อมเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบและกิจการผลิต Hard Disk Drive เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานการผลิตของโลก

ในปี 2548 BOI ได้ให้ความสำคัญกับพลังงานทดแทนมากขึ้นและเน้นการส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคการขนส่ง นอกจากนี้ BOI มีนโยบายส่งเสริมการย้ายฐานการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ไปสู่ภูมิภาคและส่งเสริมให้ไทยไปศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าของภูมิภาคอาเซียนตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

ในปี 2550 ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน โดยเน้นที่การลดต้นทุนการขนส่งและการกระจายสินค้าและการทำวิจัยและพัฒนาเชิงพาณิชย์ BOI จึงออกมาตรการส่งเสริมการพัฒนาระบบ Logistics ของประเทศ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระหว่างภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา ส่งเสริมเทคโนโลยีชีวภาพ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมกิจการเขตคลังสินค้าทัณฑ์บนสำหรับประกอบการค้าเสรี (Free Trade Zone) และปลอดอากร (Free Zone) เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอำนวยความสะดวกในการผลิตและส่งออก

4.2 นโยบายส่งเสริมการลงทุน

เพื่อบรรเทาภาระด้านการคลังของรัฐบาลและเพื่อสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้สิทธิประโยชน์ภาษีอากร โดยให้สิทธิประโยชน์แก่โครงการที่มีผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ใช้หลักการบริหารและการจัดการองค์การที่ดี (Good Governance) ในการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรโดยกำหนดให้ผู้ได้รับการส่งเสริม ต้องรายงานผลการดำเนินงานของโครงการที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อให้สำนักงานได้ตรวจสอบ ก่อนใช้สิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้นิติบุคคลในปีนั้นๆ
2. สนับสนุนให้อุตสาหกรรมพัฒนาระบบคุณภาพและมาตรฐานการผลิตเพื่อแข่งขันในตลาดโลก โดยกำหนดให้ผู้ได้รับการส่งเสริมทุกรายที่มีโครงการลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป (ไม่รวมค่าที่ดินหรือทุนหมุนเวียน) ต้องดำเนินการให้ได้รับใบรับรองระบบคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 หรือมาตรฐานสากลอื่นที่เทียบเท่า
3. ปรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับข้อตกลงด้านการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ โดยยกเลิกเงื่อนไขการส่งออกและการใช้ชิ้นส่วนในประเทศ
4. สนับสนุนการลงทุนเป็นพิเศษในภูมิภาคหรือท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำและมีสิ่งเอื้ออำนวยต่อการลงทุนน้อย โดยให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรสูงสุด
5. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยกำหนดเงื่อนไขเงินลงทุนขั้นต่ำของโครงการที่ได้รับการส่งเสริมเพียง 500,000 บาท (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) สำหรับกิจการตามประกาศคณะกรรมการที่ 6/2546 และไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) สำหรับกิจการอื่น
6. ให้ความสำคัญแก่กิจการเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร กิจการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ กิจการสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการและบริการพื้นฐาน กิจการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเป้าหมาย

เขตส่งเสริมการลงทุน

คณะกรรมการได้แบ่งเขตการลงทุนออกเป็น 3 เขต ตามปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยใช้รายได้และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ของแต่ละจังหวัดเป็นเกณฑ์ ดังนี้

เขต 1 ประกอบด้วย 6 จังหวัดในส่วนกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และ สมุทรสาคร .

เขต 2 ประกอบด้วย 12 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก พระนครศรีอยุธยา ภูเก็ต ระยอง ราชบุรี สมุทรสงคราม สระบุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง

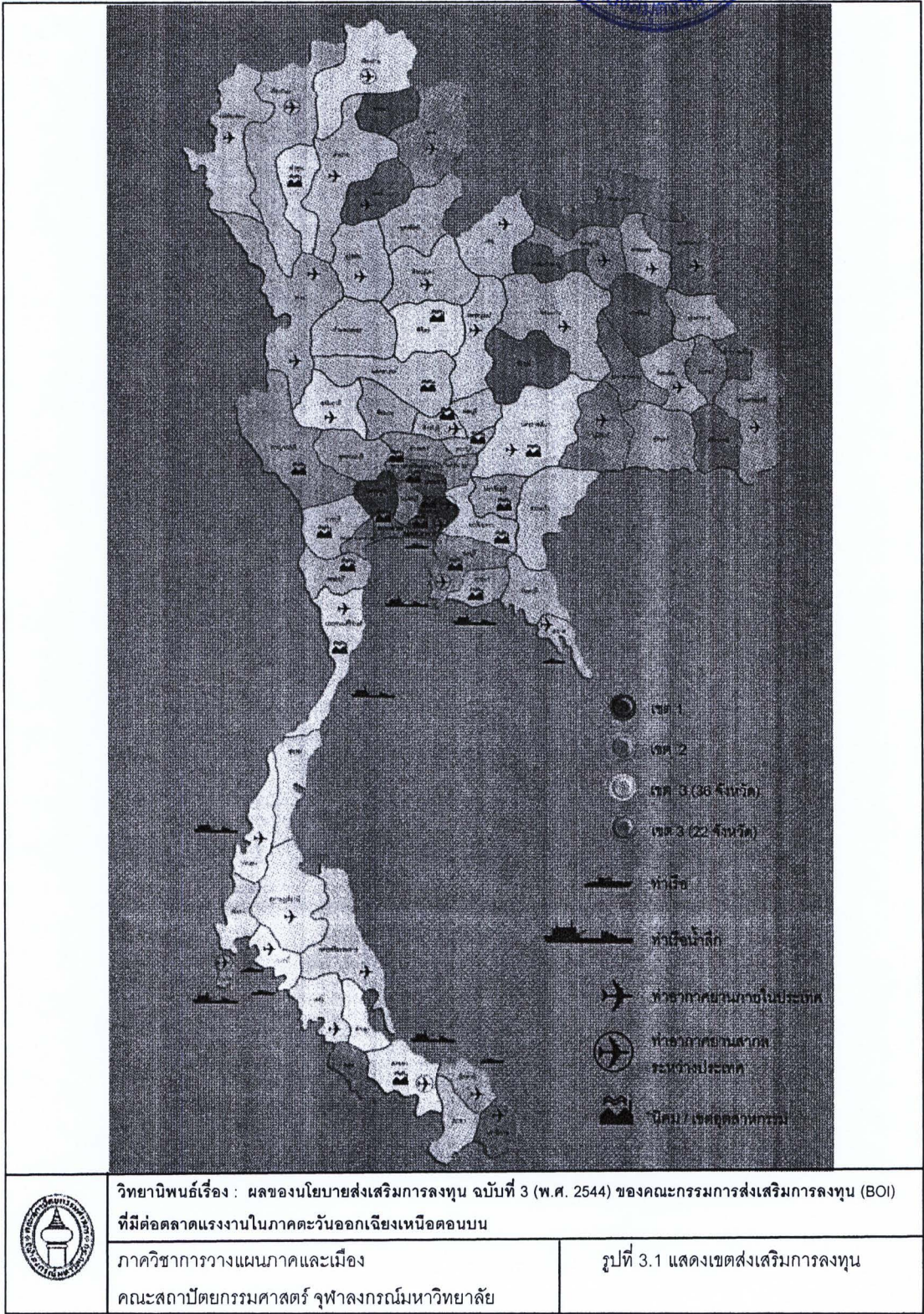
เขต 3 ประกอบด้วย 58 จังหวัด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 36 จังหวัด และ 22 จังหวัด รายได้ต่ำ ดังนี้

36 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ กำแพงเพชร ขอนแก่น จันทบุรี ชัยนาท ชุมพร เชียงราย เชียงใหม่ ตรัง ตราด ตาก นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พังงา พัทลุง พิจิตร พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน ระนอง ลพบุรี ลำปาง ลำพูน เลย สงขลา สระแก้ว สิงห์บุรี สุโขทัย สุราษฎร์ธานี อุตรดิตถ์ อุทัยธานี

22 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ นครพนม นราธิวาส น่าน บุรีรัมย์ ปัตตานี พะเยาแพร่ มหาสารคาม ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สตูล สุรินทร์ หนองบัวลำภู ชัยภูมิ หนองคาย อุบลราชธานี อุตรธานี และอำนาจเจริญ
ให้ท้องที่ทุกจังหวัดในเขต 3 เป็นเขตส่งเสริมการลงทุน

รูปที่ 3.1 แสดงเขตส่งเสริมการลงทุน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ตารางที่ 4.1 สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในแต่ละเขต

สิทธิประโยชน์	เขต 1		เขต 2		เขต 3 (36จังหวัดและนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง)			เขต 3 (22 จังหวัด)	
	ใน นิ ค ม / เขต อุตสาหกรรมที่ ได้รับส่งเสริม	นอกนิคม/เขตอุตสาหกรรม	นอกนิคม/เขตอุตสาหกรรม ส่งเสริม(ไม่รวมนิคมอุตสาหกรรม แหลมฉบัง นิคม/เขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง	นอกนิคม/เขตอุตสาหกรรม	ใน นิ ค ม / เขต อุตสาหกรรมที่ได้รับ ส่งเสริม	นอกนิคม/เขตอุตสาหกรรม	นอกนิคม/เขต อุตสาหกรรม	ใน นิ ค ม / เขต อุตสาหกรรมที่ ได้รับส่งเสริม	นอกนิคม/เขต อุตสาหกรรม
ยกเว้นลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักร	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ยกเว้น	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและเงินปันผล	3 ปี	X	7 ปี	3 ปี	8 ปี	8 ปี	8 ปี	8 ปี	8 ปี
ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นเพื่อผลิต และส่งออก	1 ปี	1 ปี	1 ปี	1 ปี	5 ปี	5 ปี	5 ปี	5 ปี	5 ปี
ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล ร้อยละ 50	X	X	X	X	5 ปี	X	X	5 ปี	O
หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า ประปา 2 เท่า	X	X	X	X	O	O	X	O	O
หักค่าติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก	X	X	X	X	O	O	O	O	O
ลดหย่อนอากรขาเข้าวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นเพื่อผลิต จำหน่ายในประเทศ	X	X	X	X	ลดหย่อนร้อยละ 75 เป็นเวลา 5 ปี ให้คราว ละ 1 ปี (ยกเว้นนิคม อุตสาหกรรมแหลมฉบัง และ นิ ค ม / เขต อุตสาหกรรมในจังหวัด ระยอง	X	X	ลดหย่อนร้อยละ 75 เป็นเวลา 5 ปี ให้คราวละ 1 ปี	X

หมายเหตุ O = ได้รับสิทธิประโยชน์ X = ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรสูงสุดเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการมาลงทุนแล้วยังมีการสนับสนุนประเภทกิจการในเขตส่งเสริมการลงทุนอีกด้วย โดยประเภทกิจการที่ BOI สนับสนุน มี 7 หมวด ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงประเภทกิจการที่ BOI สนับสนุนทั้ง 7 หมวด

หมวด	ประเภทอุตสาหกรรม
หมวดที่ 1	อุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร
หมวดที่ 2	อุตสาหกรรมเหมืองแร่ เซรามิกส์ และโลหะขั้นพื้นฐาน
หมวดที่ 3	อุตสาหกรรมเบา
หมวดที่ 4	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง
หมวดที่ 5	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า
หมวดที่ 6	อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ กระดาษ และพลาสติก
หมวดที่ 7	อุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

หมวดที่ 3 อุตสาหกรรมเบา ประกอบด้วยกิจการที่นโยบายส่งเสริมการลงทุนให้การส่งเสริมดังนี้ กิจการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์หรือหนังเทียม กิจการผลิตรองเท้าหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตอุปกรณ์กีฬาหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตของเล่น กิจการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์และสิ่งประดิษฐ์อื่นๆ กิจการผลิตเลนส์หรือแว่นตาหรือส่วนประกอบ กิจการผลิตเวชภัณฑ์หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ กิจการผลิตเครื่องเขียนหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตเครื่องเรือนหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตกระเป๋าหรือชิ้นส่วน กิจการผลิตแผ่นซีดีซีดีบี กิจการผลิตเครื่องมือวิทยาศาสตร์ กิจการผลิตแหวนและกิจการผลิตกระดาษทราย (คู่มือขอรับการส่งเสริมการลงทุน : 36-40)

4.3 วิเคราะห์ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุน

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้แบ่งความรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์และบริการการลงทุนในส่วนภูมิภาคไว้ตามเมืองหลักของแต่ละภาคของประเทศไทย ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นได้แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการดูแลและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีจังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์กลางการดูแล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในส่วนนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ผลของนโยบายที่มีต่อระดับประเทศ
2. ผลของนโยบายที่มีต่อระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ผลของนโยบายที่มีต่อระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4.3.1 ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อระดับประเทศ

ในช่วงเวลาดังแต่ปี 2536 ถึงปัจจุบัน BOI ได้ดำเนินนโยบายการให้สิทธิประโยชน์แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังได้ทำการประเมินผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยใช้ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของประเทศเปรียบเทียบกับข้อมูลจากผลการดำเนินงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากการประเมินพบว่านโยบายส่งผลต่อด้านต่างๆ ในที่นี้จะกล่าวถึงผลต่อภาคการผลิตและผลต่อการจ้างงาน

1. ผลต่อภาคการผลิตของประเทศ

ในการพิจารณาผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่อภาคการผลิตของประเทศ ได้ใช้รายได้รวมของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน¹ เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Production: GDP)² ซึ่งพบว่า สัดส่วนรายได้ของโรงงานทั้งหมดต่อ GDP มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 85.96 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 98.45 ในปี 2549 โดยประเภทกิจการที่มีสัดส่วนของรายได้สูงที่สุดและมีสัดส่วนต่อ GDP เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ หมวด 7 (กิจการบริการและสาธารณูปโภค)

¹ 1,896 โรงงาน ที่มีงบการเงินครบทั้ง 3 ปี

² ไม่รวมหมวดที่ไม่อยู่ในประเภทที่ BOI ให้การส่งเสริมการลงทุน คือ หมวดโรงแรมและภัตตาคาร การเงินการธนาคาร การค้าอสังหาริมทรัพย์ การบริการราชการแผ่นดิน การศึกษา การบริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การบริการชุมชน และอื่นๆ

ตารางที่ 4.3 รายได้รวมของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จำแนกตามประเภท
กิจการในช่วงปี 2547-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

	รายได้รวมของโรงงาน							รวม	GDP 1/
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7		
2547	365,479	246,152	221,899	694,997	934,276	736,494	1,054,424	4,253,721	4,948,436
2548	438,940	260,824	245,785	911,803	1,075,092	912,840	1,531,946	5,377,230	5,413,699
2549	452,068	267,285	246,380	984,445	1,155,501	990,967	1,807,694	5,904,340	5,997,519

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ

หมายเหตุ: 1/ ไม่รวมหมวดที่ไม่อยู่ในประเภทที่ BOI ให้การส่งเสริมการลงทุน คือ หมวดโรงแรมภัตตาคาร
การเงิน การธนาคาร การค้าอสังหาริมทรัพย์ การบริการราชการแผ่นดิน การศึกษา การบริการสุขภาพและสังคม
สงเคราะห์ การบริการชุมชน และอื่นๆ

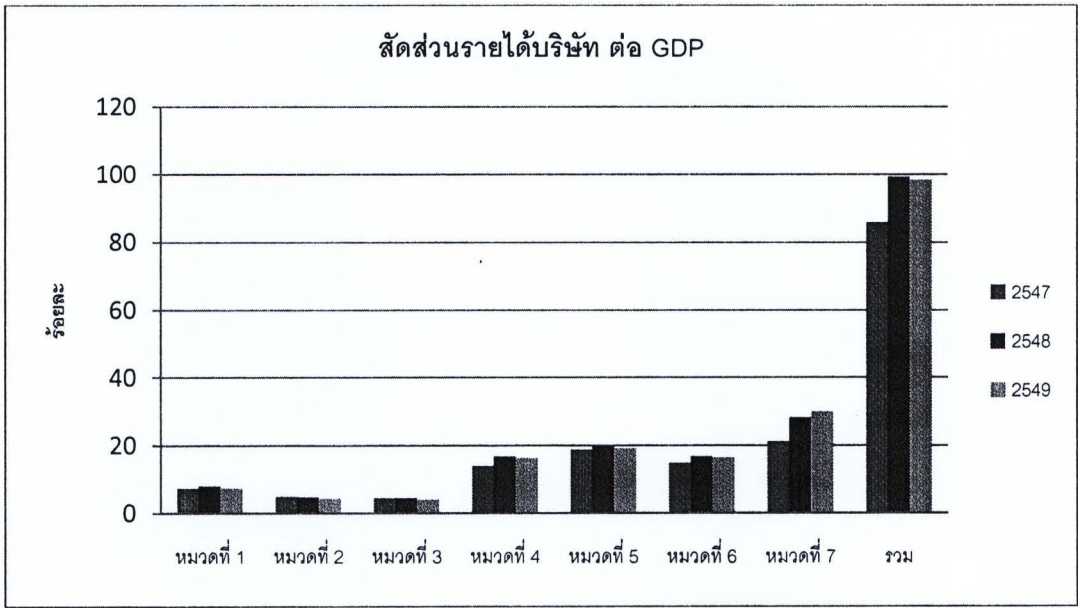
ตารางที่ 4.4 สัดส่วนรายได้รวมของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์
มวลรวมในประเทศ จำแนกตามประเภทกิจการ ในช่วงปี 2547-2549

(หน่วย: ร้อยละ)

	สัดส่วนรายได้รวมของบริษัท ต่อ GDP							รวม
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	
2547	7.39	4.97	4.48	14.04	18.88	14.88	21.31	85.95
2548	8.11	4.82	4.54	16.84	19.86	16.86	28.30	99.33
2549	7.54	4.46	4.11	16.41	19.27	16.52	30.14	98.45

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ

แผนภูมิที่ 4.1 สัดส่วนรายได้รวมของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แบ่งตามหมวด ในช่วงปี 2547-2549

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ผลต่อการจ้างงานของประเทศ

โรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 1,896 โรงงาน (แยกตามหมวด) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2547-2549 โดยเพิ่มขึ้นจาก 856,181 คนในปี 2547 เป็น 1,298,329 คนในปี 2548 และ 1,550,703 คนในปี 2549 เมื่อเปรียบเทียบการจ้างงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กับจำนวนผู้มีงานทำของประเทศ พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน คือ จากร้อยละ 3.07 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 4.62 ในปี 2548 และร้อยละ 5.44 ในปี 2549 ทั้งนี้ หมวดที่มีการจ้างงานสูงสุด 2 อันดับแรก คือ หมวด 3 (อุตสาหกรรมเบา) และหมวด 5 (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า)

ตารางที่ 4.5 จำนวนพนักงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2549

(หน่วย: คน)

	จำนวนพนักงานของโรงงาน							รวม	จำนวนผู้มี งานทำของ ประเทศ 1/
	หมวด1	หมวด2	หมวด3	หมวด4	หมวด5	หมวด6	หมวด7		
2547	132,532	34,975	190,183	140,558	224,554	100,284	33,094	856,180	27,931,480
2548	212,157	36,724	346,579	165,609	325,030	168,594	43,636	1,298,329	28,102,430
2549	283,302	44,552	366,906	255,560	371,549	174,813	54,022	1,550,704	28,517,800

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ 1/ ไม่รวมหมวดที่ไม่อยู่ในประเภทที่ BOI ให้การส่งเสริมการลงทุน คือ หมวดโรงแรมภัตตาคาร การเงินการธนาคาร การค้าส่งหาริมทรัพย์ การบริการราชการแผ่นดิน การศึกษา การบริการสุขภาพและสังคม สงเคราะห์ การบริการชุมชน และอื่นๆ

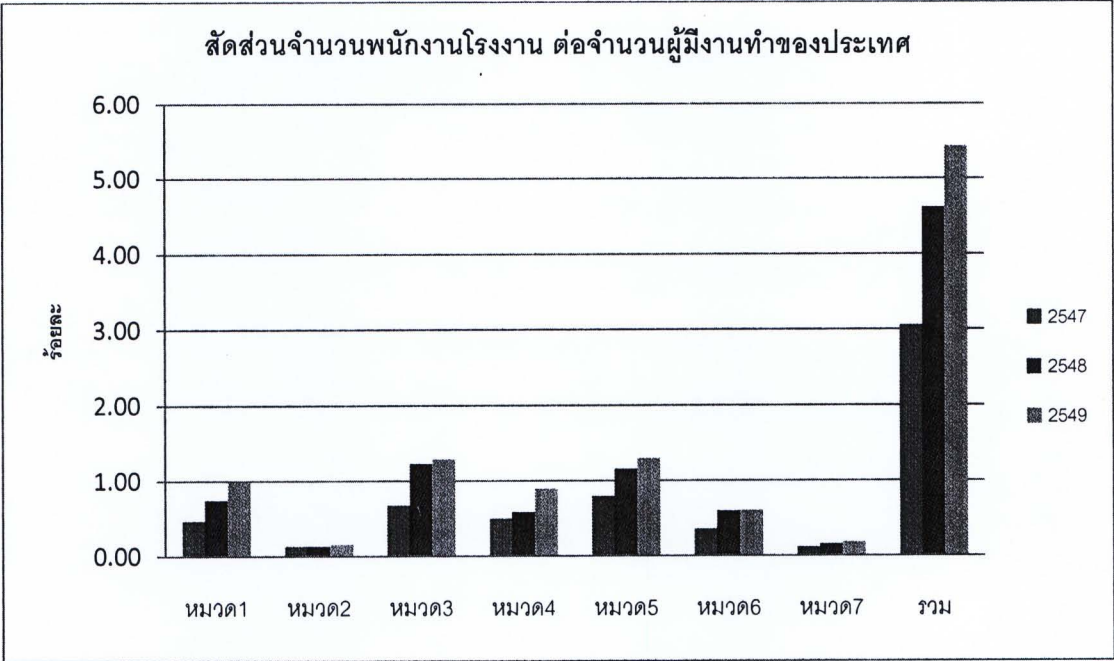
ตารางที่ 4.6 สัดส่วนของจำนวนพนักงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนต่อจำนวนผู้มีงานทำของประเทศ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2549

(หน่วย: ร้อยละ)

	สัดส่วนจำนวนพนักงานของโรงงาน ต่อ จำนวนผู้มีงานทำของประเทศ							รวม
	หมวด1	หมวด2	หมวด3	หมวด4	หมวด5	หมวด6	หมวด7	
2547	0.47	0.13	0.68	0.5	0.8	0.36	0.12	3.06
2548	0.75	0.13	1.23	0.59	1.16	0.6	0.16	4.62
2549	0.99	0.16	1.29	0.9	1.3	0.61	0.19	5.44

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภูมิที่ 4.2 สัดส่วนของจำนวนพนักงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ต่อจำนวนผู้มีงานทำของประเทศ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2549

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย

4.3.2 ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการวิเคราะห์ผลของนโยบายที่มีต่อระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยใช้ข้อมูลเศรษฐกิจระดับภาคเปรียบเทียบกับข้อมูลจากผลการดำเนินงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยประเมินพบว่านโยบายส่งผลต่อด้านต่างๆ 2 ด้าน ดังนี้ ผลต่อการลงทุน ผลต่อการส่งผลการจ้างงาน

1. ผลต่อการลงทุนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าเงินลงทุนของโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กับมูลค่าการลงทุนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเวลาดังตั้งปี 2547-2550 พบว่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งตั้งปี 2547-2550 โดยเพิ่มขึ้นจาก 16,670 ล้านบาท ในปี 2547 เป็น 20,993 ล้านบาทในปี 2548 และเพิ่มขึ้นจาก 39,365 ล้านบาท ในปี 2549 เป็น 53,341 ล้านบาทในปี 2550 รวมถึงสัดส่วนเงินทุนโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อมูลค่าเงินลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ เพิ่มจากร้อยละ 13.65 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 14.42 ในปี 2548 และเพิ่มจากร้อยละ 24.86 ในปี 2549 เป็น ร้อยละ 29.66 ในปี 2550

ตารางที่ 4.7 เงินลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

เงินทุนโรงงาน BOI ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									มูลค่าเงินลงทุนทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (หน่วย : ล้านบาท)
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	รวม	
2547	3,311	334	1,305	2,100	6,860	853	1,907	16,670	122,160
2548	4,189	400	2,082	1,712	5,962	2,783	3,865	20,993	145,535
2549	6,654	510	2,256	1,465	5,849	9,365	13,266	39,365	158,326
2550	10,496	1,359	1,305	2,007	18,809	1,055	18,310	53,341	179,863

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.8 สัดส่วนเงินลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

สัดส่วนเงินลงทุนโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อมูลค่าเงินลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								รวม
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	
2547	2.71	0.27	1.07	1.72	5.62	0.70	1.56	13.65
2548	2.88	0.27	1.43	1.18	4.10	1.91	2.66	14.42
2549	4.20	0.32	1.43	0.93	3.69	5.91	8.38	24.86
2550	5.84	0.76	0.73	1.12	10.46	0.59	10.18	29.66

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

2. ผลต่อการจ้างงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลต่อการจ้างงานงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 2547-2550 โดยเพิ่มจาก 20,558 คนในปี 2547 เป็น 21,613 คนในปี 2548 และเพิ่มจาก 27,860 คนในปี 2549 เป็น 40,490 คนในปี 2550 เมื่อเปรียบเทียบการจ้างงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนกับจำนวนผู้มีงานทำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน คือ จากร้อยละ 6.52 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 6.55 ในปี 2548 และเพิ่มจากร้อยละ 13.12 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 18.08 ในปี 2550 ทั้งนี้หมวดที่มีการจ้างงานสูงสุด 2 อันดับแรก คือ หมวด 3 (อุตสาหกรรมเบา) และหมวด 5 (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า)

ตารางที่ 4.9 จำนวนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

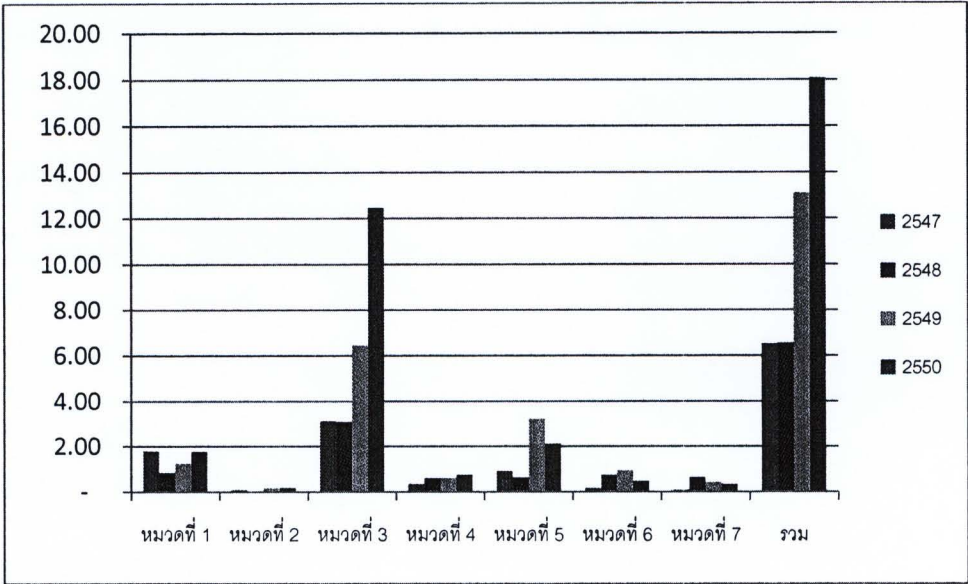
แรงงานโรงงาน BOI ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									จำนวนแรงงานทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	รวม	
2547	5,699	284	9,870	1,080	2,882	492	251	20,558	315,212
2548	2,775	157	10,213	1,942	2,035	2,405	2,086	21,613	329,968
2549	2,684	377	13,733	1,279	6,878	2,009	900	27,860	212,288
2550	3,973	401	27,938	1,672	4,753	1,033	720	40,490	223,971

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.10 สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								รวม
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	
2547	1.81	0.09	3.13	0.34	0.91	0.16	0.08	6.52
2548	0.84	0.05	3.10	0.59	0.62	0.73	0.63	6.55
2549	1.26	0.18	6.47	0.60	3.24	0.95	0.42	13.12
2550	1.77	0.18	12.47	0.75	2.12	0.46	0.32	18.08

แผนภูมิที่ 4.3 สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

4.3.3 ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน

ในการวิเคราะห์ผลของนโยบายที่มีต่อระดับภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบนผู้วิจัยใช้ข้อมูลเศรษฐกิจระดับภาคเปรียบเทียบกับข้อมูลจากผลการดำเนินงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน คือใช้ข้อมูลระดับภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบนเทียบกับข้อมูลโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ โดยประเมินพบว่านโยบายส่งผลต่อด้านต่างๆ 2 ด้าน ดังนี้ ผลต่อการลงทุนและผลต่อการจ้างงาน

1.ผลต่อการลงทุนของภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าเงินลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กับมูลค่าการลงทุนของภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2547-2550 พบว่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547-2550 โดยเพิ่มขึ้นจาก 851 ล้านบาท ในปี 2547 เป็น 1,800 ล้านบาทในปี 2548 และเพิ่มขึ้นจาก 2,711 ล้านบาท ในปี 2549 เป็น 8,254 ล้านบาทในปี 2550 รวมถึงสัดส่วนเงินทุนโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อมูลค่าเงินลงทุนในภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบนก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ เพิ่มจากร้อยละ 5.7 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 5.8 ในปี 2548 และเพิ่มจากร้อยละ 4.4 ในปี 2549 เป็น ร้อยละ 7.4 ในปี 2550 โดยมีการลงทุนมากที่สุดในหมวด 7 (บริการและสาธารณูปโภค)

ตารางที่ 4.11 เงินลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

เงินทุนโรงงาน BOI ภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน									มูลค่าเงินลงทุนทั้งหมดในภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนบน (หน่วย : ล้านบาท)
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	รวม	
2547	646	39	67	11	88	0	0	851	14,836
2548	619	0	507	0	19	31	624	1,800	30,902
2549	839	0	278	2	12	0	1,580	2,711	37,416
2550	1,868	0	611	67	0	0	5,709	8,254	40,115

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.12 สัดส่วนเงินลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

สัดส่วนเงินลงทุนโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อมูลค่าเงินลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน								รวม
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	
2547	4.4	0.3	0.5	0.1	0.6	0	0	5.7
2548	2.0	0	1.6	0	0.1	0.1	2.0	5.8
2549	0.8	0	2.3	0.1	0.4	0	0.7	4.4
2550	1.0	0	5.7	0.2	0	0	0.5	7.4

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

4.9.2 ผลต่อการจ้างงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลต่อการจ้างงานงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นจาก 1,833 คนในปี 2547 เป็น 1,940 คนในปี 2548 และเพิ่มจาก 3,435 คนในปี 2549 เป็น 4,302 คนในปี 2550 เมื่อเปรียบเทียบการจ้างงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนกับจำนวนผู้มีงานทำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน คือ จากร้อยละ 5.03 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 7.44 ในปี 2548 และเพิ่มจากร้อยละ 4.36 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 10.11 ในปี 2550 ทั้งนี้หมวดที่มีการจ้างงานสูงสุด คือ หมวด 3 (อุตสาหกรรมเบา)

ตารางที่ 4.13 จำนวนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

แรงงานโรงงาน BOI ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน									จำนวนแรงงานทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	รวม	
2547	330	65	694	26	718	0	0	1,833	36,473
2548	369	0	1,022	35	200	0	314	1,940	44,507
2549	483	0	2,627	85	200	0	314	3,435	46,191
2550	385	0	2,364	0	655	53	845	4,302	42,545

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

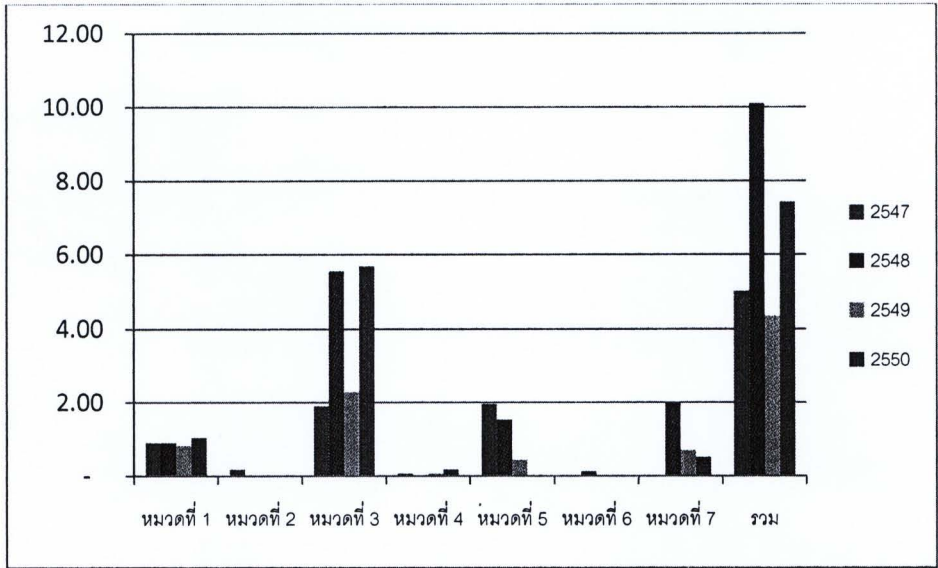

ตารางที่ 4.14 สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนต่อแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน								รวม
	หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3	หมวดที่ 4	หมวดที่ 5	หมวดที่ 6	หมวดที่ 7	
2547	0.90	0.18	1.90	0.07	1.97	0.00	0.00	5.03
2548	1.05	0.00	5.69	0.18	0.00	0.00	0.52	7.44
2549	0.83	0.00	2.30	0.08	0.45	0.00	0.71	4.36
2550	0.90	0.00	5.56	-	1.54	0.12	1.99	10.11

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

แผนภูมิที่ 4.4 สัดส่วนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำแนกตามประเภทกิจการในช่วงปี 2547-2550

ที่มา : จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

4.4 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกันโยบายส่งเสริมการลงทุน

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ศูนย์บริการการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เกี่ยวกับการแบ่งเขตให้สิทธิประโยชน์เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พื้นที่ศึกษาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนซึ่งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน 3.2 (22 จังหวัด) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้คำว่าเขต 3 พิเศษ ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับสิทธิประโยชน์มากที่สุด แต่กลับพบว่าเกิดการกระจุกตัวของโรงงานอยู่เพียงแค่เขต 1 และเขต 2 ส่วนในเขต 3 นั้น ยังมีการลงทุนที่น้อยหรือมีการลงทุนเฉพาะในจังหวัดใหญ่ๆ คือ นครราชสีมา ขอนแก่น จึงได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับผู้

มาลงทุนในเขต 3 พิเศษนี้มากกว่าเขตส่งเสริมการลงทุนอื่น แต่กลับพบว่ายังคงมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เป็นจำนวนน้อย เนื่องจากยังมีปัญหาในหลายๆด้าน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

- ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากจังหวัดส่วนใหญ่ในเขต 3 พิเศษ เป็นจังหวัดที่มีรายได้ต่ำ ความพร้อมด้านสาธารณูปโภคยังคงมีความพร้อมไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้ที่เข้าไปลงทุนจะต้องทำการลงทุนในส่วนของการไฟฟ้า น้ำประปาหรือถนนเองก่อน ถึงแม้ว่าจะได้รับสิทธิในการหักค่าขนส่งไฟฟ้า ประปา 2 เท่า เป็นระยะเวลาถึง 5 ปี แต่การลงทุนในเรื่องนี้จะต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการยังไม่อยากมาลงทุนในเขตนี้เพราะอาจจะทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน

- อุตสาหกรรมในพื้นที่ เขต 3 พิเศษส่วนใหญ่เป็นเพียงอุตสาหกรรมขนาดเล็กหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่มีการใช้เงินลงทุนไม่มาก แต่ข้อกำหนดในการขอสิทธิประโยชน์จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนนั้นจะต้องเป็นอุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป จึงทำให้ไม่สามารถขอสิทธิประโยชน์ได้

- จังหวัดที่อยู่ติดแม่น้ำโขง เช่น นครพนม มีการค้าชายแดนสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงมีการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมน้อยมาก

- ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ถือเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ยังคงต้องการเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ หรือทำงานในโรงงานที่อยู่รอบกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นค่านิยมของคนในพื้นที่นี้

จึงสรุปได้ว่า การลงทุนของโรงงานในเขต 3 พิเศษยังคงมีน้อยกว่าเขตการลงทุนอื่น ซึ่งไม่ตรงกับเป้าหมายของนโยบายที่ต้องการให้มีการกระจายความเจริญไปในพื้นที่รายได้ต่ำเพื่อสร้างสร้างรายได้ให้คนในพื้นที่ แต่ถึงแม้จำนวนการลงทุนในพื้นที่นี้ยังคงมีน้อยแต่ก็มีแนวโน้มในการเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆและมีการปรับนโยบายในส่วนของการข้อกำหนดในการขอสิทธิประโยชน์คือมีการลดจำนวนเงินลงทุนของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีขอสิทธิประโยชน์เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมมากขึ้น

4.5 สรุปผลวิเคราะห์นโยบายส่งเสริมการลงทุน

ในส่วนนี้จะสรุปผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อระดับประเทศและระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยสรุปจากข้อมูลทางสถิติและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อประเทศ

จากข้อมูลทางสถิติพบว่า รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาจากรายได้ของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยหมวดของอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกมากที่สุดคือ หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และยังพบว่า โรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนยังมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยหมวดที่มีการจ้างงานสูงสุด 2 อันดับแรกคือ หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา และหมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่บอกว่าการลงทุนของโรงงานที่ได้รับสิทธิประโยชน์ยังคงมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขต 1 และ เขต 2 ซึ่งทั้งสองเขตการลงทุนนี้มีแรงดึงดูดจากค่าแรงขั้นต่ำที่มีสูงกว่าที่อื่นอยู่มาก จึงเป็นการดึงดูดคนให้เข้ามาทำงานมากกว่าพื้นที่อื่น

2. ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากข้อมูลทางสถิติพบว่า สัดส่วนของเงินลงทุนและจำนวนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริม เมื่อเทียบกับเงินลงทุนและจำนวนแรงงานทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนที่น้อย จากตารางที่ 4.15 จะเห็นได้ว่า จำนวนโครงการที่ขออนุมัติในเขต 3 ยังคงมีน้อยกว่าทั้งเขต 1 และเขต 2 แล้วซึ่งเมื่อมาวิเคราะห์ร่วมกับการสัมภาษณ์ จะพบว่าสาเหตุที่มีสัดส่วนต่ำ เพราะจังหวัดส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเขตการลงทุน 3 พิเศษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการลงทุนน้อย เนื่องจากสาเหตุต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับประเภทของอุตสาหกรรมที่มีผลต่อแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดคือ หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา เนื่องจากมีสัดส่วนต่อแรงงานรวมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด

3 ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

จากข้อมูลทางสถิติพบว่า สัดส่วนเงินลงทุนและจำนวนแรงงานของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริม เมื่อเทียบกับเงินลงทุนและจำนวนแรงงานทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีสัดส่วนที่น้อยมาก จากตารางที่ 4.15 เมื่อพิจารณาจำนวนการลงทุนของเขต 3 จะพบว่าการลงทุนยังคงมีมากในเขต 3 (36 จังหวัด) ส่วนในเขต 3 (22 จังหวัด)หรือเขต 3 พิเศษ ซึ่งก็คือเขตที่จังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนยังคงมีจำนวนโครงการและเงินลงทุนเป็นจำนวนน้อยอยู่มาก เนื่องจากสาเหตุต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยอุตสาหกรรมที่มีผลต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมากที่สุดคือ คือ หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา

โดยมีสัดส่วนแรงงานและเงินลงทุนของโรงงานต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาในแง่การเติบโตของอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนนั้น พบว่ามีสัดส่วนที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆทั้งในด้านเงินลงทุนและการจ้างงาน (ตาราง 4.14)

ตารางที่ 4.15 แสดงการอนุมัติให้การส่งเสริมในแต่ละเขตการลงทุน ปี พ.ศ. 2549-2550

เขตการลงทุน	จำนวนโครงการ		เงินลงทุน(พันล้านบาท)	
	2549	2550	2549	2550
เขต 1	373	440	49.4	83.3
-กรุงเทพ	173	243	11.1	17.9
-ปริมณฑล	200	197	38.3	65.4
เขต 2	487	534	238	503.1
-ระยอง	117	146	136.8	317.2
-ภูเก็ต	10	10	2.5	16.6
-อื่นๆ	360	378	98.7	169.2
เขต 3	362	368	85.8	158.1
- 36 จังหวัด	306	314	79.6	141.2
- 22 จังหวัด	56	54	6.3	16.8
ภาคเหนือ	62	68	7	9.5
ภาคกลาง	11	20	2.6	5.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	123	98	28.2	62.3
ภาคตะวันออก	66	62	25.3	38.3
ภาคตะวันตก	17	16	3.4	5.6
ภาคใต้	62	66	16.1	25.7
อื่นๆ	21	38	3.3	11.4

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สรุปได้ว่า หากมองในภาพรวมระดับประเทศ นโยบายส่งเสริมการลงทุนมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศในสัดส่วนที่มากในด้านของผลต่อภาคการผลิตของประเทศ แต่ในด้านการจ้างงานยังมีสัดส่วนที่น้อยกว่าการจ้างงานทั้งประเทศอยู่มาก ส่วนในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ายังคงมีสัดส่วนที่น้อยมากทั้งในด้านผลต่อการลงทุนและผลต่อการจ้างงานเมื่อเทียบกับการลงทุนและการจ้างงานทั้งหมดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

แสดงให้เห็นว่าการที่จะใช้นโยบายนี้ในการกระจายรายได้และพัฒนาภูมิภาคยังคงไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะยังคงมีการลงทุนและการจ้างงานที่น้อยอยู่มาก และจากรายละเอียดนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการลงทุนของโรงงานอุตสาหกรรมแต่ไม่ได้มีการส่งเสริมในเรื่องของการจ้างงาน ซึ่งจากผลที่กล่าวมาข้างต้น การลงทุนของอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังคงมีน้อยอยู่มาก เนื่องด้วยปัญหาต่างๆตามที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน จึงทำให้อุตสาหกรรมที่เข้าไปลงทุนไม่ได้สร้างงานให้กับแรงงานในพื้นที่เท่าที่ควร ถึงแม้ว่าโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ที่มีในพื้นที่จะเป็นโรงงานในหมวด 3 ที่ต้องการแรงงานในการผลิตเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแรงงานในภาคเกษตรซึ่งยังไม่มีความพร้อมในการเข้าเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI เกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องแรงงาน สรุปได้ว่า โรงงานได้รับเพียงสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการลงทุนเท่านั้น ในส่วนของแรงงานนั้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสรรหาแรงงานและทักษะฝีมือแรงงานนั้น ทางโรงงานต้องเป็นผู้จัดการเอง จึงทำให้โรงงานยังคงผลิตได้ไม่เต็มกำลังการผลิตเพราะขาดแคลนแรงงานหรือต้องรอแรงงานบางส่วนที่เพิ่งเข้ารับการฝึกอบรมฝีมือกับทางโรงงาน รวมถึงเรื่องของค่าจ้างรายวันที่โรงงานสามารถจ่ายได้ยังคงมีอัตราที่ต่ำกว่าจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดขอนแก่น ทำให้ไม่สามารถจูงใจแรงงานให้เข้ามาทำงานได้มากนัก

จากข้อสรุปที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่าถึงแม้สัดส่วนของการลงทุนและการจ้างงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของจะยังคงมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับภาคอื่นแล้วนั้น แต่จะเห็นได้ว่าการเติบโตขึ้นของอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้จะต้องศึกษาต่อไปถึงลักษณะอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อหาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริม (7 หมวด) ในระดับจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4.6 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการจ้างงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4.6.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ในปี 2550 เท่ากับ 135,460 ล้านบาท โดยเพิ่มจากปี 2543 ที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 100,907 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมของปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 53.12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2550 มีการผลิตภาคการค้าและบริการเป็นสาขาการผลิตหลัก รองลงมาคือการผลิตภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เปรียบเทียบระหว่างปีพ.ศ. 2543-2550

สาขาการผลิต	ราคาประจำปี		ราคาคงที่ (ปีฐาน 2531)				
	ล้านบาท		ล้านบาท		อัตราเพิ่ม(%)	โครงสร้าง(%)	
	2543	2550	2543	2550	%	2543	2550
การเกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้	29,854	62,225	22,619	25,953	14.74	22.42	19.16
การประมง	1,298	1,490	798	1,030	29.15	0.79	0.76
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	777	5,723	664	2,419	264.28	0.66	1.79
การอุตสาหกรรม	16,261	33,964	8,673	12,422	43.24	8.59	9.17
การไฟฟ้า ก๊าซ และ การประปา	2,897	4,022	2,352	3,251	38.23	2.33	2.40
การก่อสร้าง	8,179	12,282	4,172	5,002	19.90	4.13	3.69
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมรถยนต์และของใช้	43,359	64,876	24,416	32,360	32.54	24.20	23.89
โรงแรมและภัตตาคาร	2,156	3,372	880	1,274	44.79	0.87	0.94
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	9,009	12,946	8,072	12,626	56.41	8.00	9.32
ตัวกลางทางการเงิน	5,714	13,042	3,292	6,273	90.57	3.26	4.63
บริการด้านธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์การให้เช่า และ การบริการธุรกิจ	9,215	10,923	6,990	8,804	25.94	6.93	6.50
บริหารราชการแผ่นดินฯ	12,292	21,692	5,550	6,901	24.34	5.50	5.09
การศึกษา	19,772	39,976	8,815	12,358	40.19	8.74	9.12
การบริการสุขภาพและ สังคมสงเคราะห์	6,181	10,881	2,730	3,551	30.06	2.71	2.62
การบริการชุมชน สังคมและ ส่วนบุคคล	1,264	2,073	722	1,037	43.50	0.72	0.77
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	338	494	162	200	23.46	0.16	0.15
ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	168,564	299,978	100,907	135,460	34.24	100.00	100.00
การผลิตภาคเกษตร	31,152	63,714	23,417	26,983	15.23	23.21	19.92
การผลิตภาคอุตสาหกรรม	28,113	55,990	15,861	23,095	45.61	15.72	17.05
การผลิตภาคการค้าและบริการ	109,299	180,273	61,630	85,382	38.54	61.08	63.03

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550. และการคำนวณ

4.6.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาคงที่ 2531 ของจังหวัดต่างๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า จังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ จังหวัดอุดรธานี รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด (จากตารางที่ 4.17) จังหวัดเหล่านี้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและแหล่งการจ้างงานของภูมิภาคทั้งในด้านการค้าการบริการและอุตสาหกรรมที่สำคัญของภาค

การผลิตด้านการเกษตรกรรมมีการผลิตกระจายอยู่ทั่วทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตด้านการเกษตรกรรมของภาคที่สำคัญอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ สกลนครและมหาสารคามตามลำดับ

การผลิตด้านอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนส่วนใหญ่ยังมีมูลค่าการลงทุนที่น้อยอยู่มากเมื่อเทียบกับมูลค่าการลงทุนของภาคเกษตรกรรม จะพบว่าการผลิตด้านอุตสาหกรรมส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ดและหนองคายตามลำดับ

การผลิตด้านบริการและท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงที่สุดที่จังหวัดอุดรธานี ร้อยเอ็ดและสกลนคร ส่วนการผลิตด้านการพาณิชย์กรรมมีมูลค่าสูงที่สุดที่จังหวัดอุดรธานี ร้อยเอ็ด สกลนคร กาฬสินธุ์ และมหาสารคามตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2550 (ณ ราคาปี 2531)

หน่วย : ล้านบาท

จังหวัด	เกษตรกรรม		อุตสาหกรรม		บริการและท่องเที่ยว		พาณิชย์กรรม		GPP	ร้อยละ
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ		
กาฬสินธุ์	3,735	24.0	3,031	19.4	5,526	35.5	3,290	21.1	15,582	4.1
นครพนม	2,666	25.8	1,673	16.2	4,134	39.9	1,881	18.2	10,354	2.7
มหาสารคาม	3,211	23.2	1,944	14.1	5,667	41.0	2,994	21.7	13,816	3.7
ร้อยเอ็ด	4,123	21.1	2,955	15.1	7,915	40.4	4,585	23.4	19,578	5.2
สกลนคร	3,253	21.9	1,758	11.8	6,418	43.2	3,434	23.1	14,864	3.9
หนองคาย	2,533	19.3	2,579	19.7	5,049	38.5	2,959	22.6	13,119	3.5
หนองบัวลำภู	1,690	29.5	924	16.1	2,377	41.5	735	12.8	5,726	1.5
อุดรธานี	4,457	16.0	5,452	19.5	11,922	42.7	6,076	21.8	27,907	7.4

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย

4.6.3 แรงงานในภาคอุตสาหกรรม

เมื่อจำแนกการจ้างงานโดยแยกตามสาขาการผลิตแล้ว พบว่า มีผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรมมากที่สุดจำนวนทั้งสิ้น 2.83 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 52.32 ของผู้ทำงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนทั้งหมด รองลงมาคือ ภาคบริการมีจำนวนผู้ทำงานทั้งสิ้น 1.64 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 30.21 ของผู้ทำงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนทั้งหมด และภาคอุตสาหกรรมมีผู้ทำงานทั้งสิ้น 945,373 คน หรือร้อยละ 17.47 ของผู้ทำงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนทั้งหมด (จากตารางที่ 4.18)

จากข้อมูลการจ้างงานดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าแหล่งการจ้างงานที่สำคัญอยู่ใน จังหวัด ร้อยเอ็ด อุตรธานีและมหาสารคามตามลำดับ ส่วนใหญ่แล้วสัดส่วนการจ้างงานจะอยู่ในสาขา เกษตรกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าและบริการและภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 จำนวนแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนจำแนกตามราย อุตสาหกรรมรายจังหวัดปี 2550

หน่วย : คน

จังหวัด	ภาคเกษตรกรรม	ภาคอุตสาหกรรม	ภาคบริการ	รวม
กาฬสินธุ์	288,034	75,985	146,143	510,432
นครพนม	157,102	59,455	89,872	306,339
มหาสารคาม	252,103	79,845	164,194	496,142
ร้อยเอ็ด	379,323	129,895	221,414	730,632
สกลนคร	278,002	79,080	131,682	488,764
หนองคาย	242,933	80,469	147,271	470,674
หนองบัวลำภู	192,893	45,417	70,276	308,585
อุตรธานี	350,020	140,314	218,229	708,563
รวม	2,140,410	690,460	1,189,081	4,020,131
อัตราร้อยละ	53.24	17.18	29.58	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.6.4 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนนั้นไม่ได้มีความแตกต่างกันมากในแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นปัจจัยให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนนั้นเป็นภาคที่มีความเหมาะสมในการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากเนื่องจากเป็นแหล่ง แรงงานราคาถูกและมีแรงงานเป็นจำนวนมาก ในปี 2550 จังหวัดอุตรธานีเป็นจังหวัดที่มีค่าแรงขั้นต่ำ สูงที่สุด คือ 150 บาท (จากตารางที่ 4.19) แต่เมื่ออัตราค่าจ้างขั้นต่ำในพื้นที่อยู่ในอัตราที่ต่ำก็จะ ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาได้คือ การอพยพของแรงงานไปสู่พื้นที่อื่นที่จะก่อให้เกิดรายได้มากกว่า การทำงานอยู่ที่ภูมิลำเนาตัวเอง

ตารางที่ 4.19 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2550

(หน่วย : บาท)

จังหวัด	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
กาฬสินธุ์	130	133	133	135	135	139	144	149
นครพนม	130	133	133	135	135	139	144	149
มหาสารคาม	130	133	133	133	133	137	142	146
ร้อยเอ็ด	130	133	133	133	135	139	142	146
สกลนคร	130	133	133	133	135	139	142	146
หนองคาย	130	133	133	133	135	139	144	146
หนองบัวลำภู	130	133	133	135	135	139	142	146
อุดรธานี	130	133	133	133	135	139	145	150

ที่มา : กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4.7 ลักษณะอุตสาหกรรมของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ

จากภาพรวมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นภาพรวมทางด้านอุตสาหกรรมโดยรวมของภาค แต่เนื่องจากในการศึกษาลักษณะของอุตสาหกรรมในส่วนนี้ จะทำการศึกษาโดยการพิจารณาเฉพาะอุตสาหกรรมที่เป็นประเภทที่นโยบายส่งเสริมการลงทุนให้การสนับสนุน โดยจะแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น 7 หมวดตามทีนโยบายสนับสนุน คือ หมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร หมวด 2 เหมืองแร่ เชรามิคซ์และโลหะขั้นมูลฐาน หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา หมวด 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า หมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก และหมวด 7 กิจการบริการและสาธารณูปโภค การศึกษาส่วนนี้เพื่อหาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ BOI สนับสนุน ซึ่งพิจารณาจากจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุน และจำนวนแรงงาน โดยจะพิจารณาเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนที่จะมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ. 2537-2543) และช่วงหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุน เขต 3 พิเศษ (พ.ศ. 2544-2550)

จากการศึกษาลักษณะอุตสาหกรรมของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่าจังหวัดนครพนม สกลนครและหนองคาย มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในหมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ดและหนองบัวลำภู มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในหมวด 2 เหมืองแร่เชรามิคซ์และโลหะ

ชั้นมูลฐาน จังหวัดมหาสารคามมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในหมวด 3 อุตสาหกรรมเบา จังหวัดอุดรธานีมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในหมวด 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง และจังหวัดกาฬสินธุ์มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในหมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก

การเปลี่ยนแปลงด้านจำนวนเงินลงทุนพบว่า จังหวัดนครพนม สกลนครและหนองคายมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนมากที่สุดในหมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จังหวัดมหาสารคามมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนมากที่สุดในหมวด 3 อุตสาหกรรมเบา จังหวัดกาฬสินธุ์มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนมากที่สุดในหมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก และจังหวัดร้อยเอ็ด หนองบัวลำภู อุดรธานีมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนมากที่สุดในหมวด 7 กิจกรรมบริการและสาธารณูปโภค

การเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานพบว่า จังหวัดหนองคายมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานมากที่สุดในหมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จังหวัดนครพนม มหาสารคาม สกลนคร หนองบัวลำภู อุดรธานีมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานมากที่สุดในหมวด 3 อุตสาหกรรมเบา จังหวัดร้อยเอ็ดมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานมากที่สุดในหมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า จังหวัดกาฬสินธุ์มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานมากที่สุดในหมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก

จะเห็นได้ว่าในแต่ละจังหวัดจะมีการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากในแต่ละจังหวัดนั้นต่างก็มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดนครพนมและจังหวัดหนองคาย มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง (ที่มา : ผังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2600,2551) ซึ่งก็สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมา คือมีการเปลี่ยนแปลงทั้งจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมหมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จังหวัดมหาสารคามมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการของภาคทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาแรงงาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคามมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในอุตสาหกรรมหมวด 3 อุตสาหกรรมเบา ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ต้องการแรงงานจำนวนมากและแรงงานที่ใช้ทักษะฝีมือในบางประเภทด้วย ดังนั้นการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดมีความสอดคล้องกันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงาน แรงงานและเงินลงทุนจังหวัดในภาคตะวันออกเรียงเหนือตอนบนแยกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	ภาพลักษณ์			นครพนม			มหาสารคาม			ร้อยเอ็ด		
	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)
หมวด 1 เกษตรกรรมและผลผลิตจากการเกษตร	100.0	11.4	18.33	200.00	26,002.88	3,793.33	100.0	100	100.0	77.78	81.04	164.71
หมวด 2เหมืองแร่ เหมืองแร่ เทรายกิสและโลหะขั้นมูลฐาน	-28.6	-53.1	-41.76	-13.33	-66.26	-63.69	-38.1	63	-61.3	-68.09	-45.69	-71.01
หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา	28.6	-5.3	-26.18	-50.00	-57.77	-91.63	400.0	2,334	741.5	-32.43	-52.39	-19.30
หมวด 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	-50.0	-39.2	-20.00	0.00	0.00	0.00	100.0	168	420.0	200.00	368.84	-12.00
หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.00	-100.00	-100.00	-100.00	100.0	100	100.0	-100.00	-100.00	-100.00
หมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก	250.0	94.6	286.67	25.00	92.33	127.27	200.0	1,169	206.7	50.00	15.12	100.00
หมวด 7 กิจกรรมบริการและสาธารณูปโภค	-100.0	-100.0	-100.00	0.00	0.00	0.00	0.0	0.0	0.0	100.00	100.00	100.00
รวม	27.3	14.2	-33.38	-11.11	306	-42	110.3	948.8	447.4	-33.98	221.57	-33.73
ประเภท	สกลนคร			หนองคาย			หนองบัวลำภู			อุดรธานี		
	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)	โรงงาน Relative(%)	เงินลงทุน Relative(%)	แรงงาน Relative(%)
หมวด 1 เกษตรกรรมและผลผลิตจากการเกษตร	325.00	1192.05	529.63	-91.30	738.45	-75.18	100.00	100.00	100.00	-57.14	-69.04	-32.95
หมวด 2เหมืองแร่ เทรายกิสและโลหะขั้นมูลฐาน	-66.67	-89.76	-68.93	-20.00	-83.49	-62.05	-100.00	-100.00	-100.00	-53.33	3.41	-53.81
หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา	100.00	143.43	115.97	100.00	2.49	98.70	-66.67	-93.07	-59.00	44.12	-17.03	-46.32
หมวด 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	100.00	100.00	100.00	0.00	3429.41	1050.00	-100.00	-100.00	-100.00	-84.21	-17.64	-23.02
หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า	100.00	100.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	42.86	103.97	233.05
หมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก	100.00	-4.55	242.86	-71.43	-46.48	-85.59	0.00	115.13	12.50	-14.29	121.49	39.77
หมวด 7 กิจกรรมบริการและสาธารณูปโภค	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	0.00	0.00	-33.33	804.07	241.67
รวม	68.97	190.99	99.20	-53.33	44.80	-52.26	-33.33	36.32	47.33	-18.58	35.21	-10.79

ที่มา : คำนวณจากผู้วิจัย

4.8 สรุปผลการศึกษาลักษณะของอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเพื่อหาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ BOI สนับสนุนระดับจังหวัด

จากการศึกษาลักษณะอุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษาทั้ง 8 จังหวัดโดยพิจารณาจากจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน ซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของช่วงก่อนมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ (พ.ศ. 2537-2543) และช่วงหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ (พ.ศ. 2544-2550) แล้วนั้น พบว่าจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของอุตสาหกรรมมากที่สุดคือ จังหวัดมหาสารคาม จะเห็นได้ว่าจังหวัดมหาสารคามมีการเปลี่ยนแปลง (Relative Change) ของทั้งจำนวนโรงงาน (ร้อยละ 400.0) จำนวนเงินลงทุน (ร้อยละ 24,008.75) และจำนวนแรงงาน (ร้อยละ 1,314.56) มากที่สุด (จากตาราง 4.6) ถึงแม้ว่าจะมีบางจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าในบางส่วนของจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนหรือจำนวนแรงงาน ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากจังหวัดอุดรธานีถือได้ว่าเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนรองจากจังหวัดขอนแก่นจะเห็นได้ว่าจะมีการเติบโตของอุตสาหกรรมตั้งแต่ในช่วงแรก แต่พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงในช่วงหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจึงสรุปได้ว่าตัวนโยบายส่งเสริมการลงทุนไม่ได้มีผลต่อจังหวัดอุดรธานี แต่จังหวัดมหาสารคามนั้นมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทั้งจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน จึงเป็นจังหวัดที่ได้รับผลจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนมากที่สุด

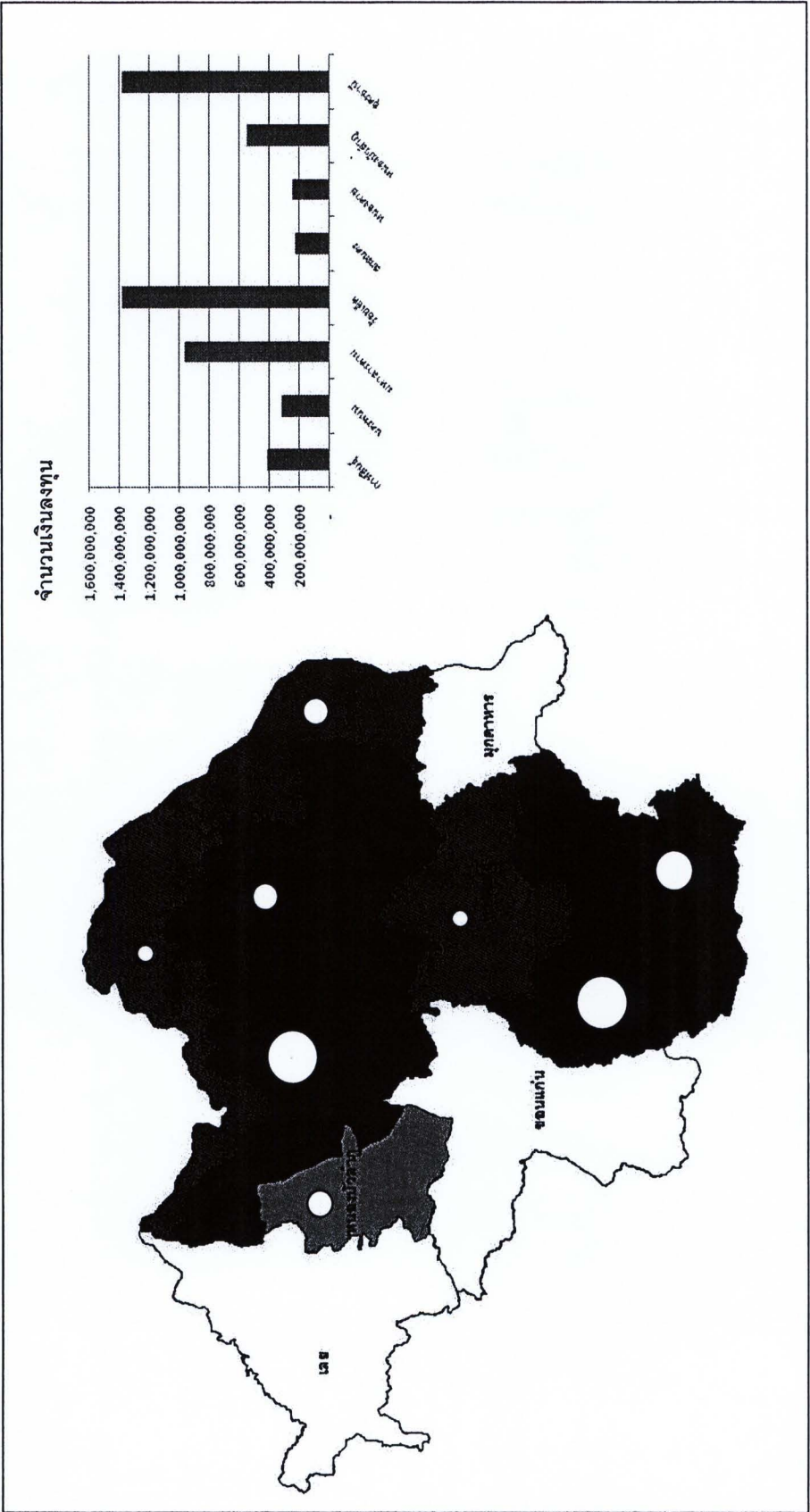
เมื่อพิจารณาประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคามพบว่า อุตสาหกรรมในหมวด 3 อุตสาหกรรมเบา เป็นอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด (Relative Change) ทั้งจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน โดยมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงาน (ร้อยละ 400.0) จำนวนเงินลงทุน (ร้อยละ 2,333.9) และจำนวนแรงงาน (ร้อยละ 741.5) (จากตาราง 4.7) จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมเบามีการเติบโตมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นอยู่มาก ถึงแม้ว่าความแตกต่างของช่วงก่อนและหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ ของจำนวนโรงงาน อุตสาหกรรมเบามีไม่มากนักเนื่องจากส่วนใหญ่กิจการของอุตสาหกรรมเบาในจังหวัดมหาสารคามจะเป็นกิจการขนาดเล็ก ประกอบกิจการประเภทสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป แต่ในช่วงหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ มีการเติบโตของอุตสาหกรรมเบาขึ้นมากเป็นเพราะเริ่มมีการประกอบกิจการที่มีขนาดใหญ่ขึ้นซึ่งพิจารณาได้จากจำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน และเนื่องด้วยกิจการประเภทสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นเป็นกิจการที่ต้องการใช้แรงงานและเงินลงทุนสูงซึ่งจะเป็นตัวดึงดูดให้อุตสาหกรรมเบามีการเติบโตมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น และคาดว่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในจังหวัดมหาสารคามโดยจะได้ทำการศึกษาในบทต่อไป

ตารางที่ 4.21 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงาน แรงงานและเงินลงทุนจังหวัดในภาคตะวันออกถึงเหนือตอนบน

จังหวัด	จำนวนโรงงาน		เงินลงทุน		จำนวนแรงงาน		การเปลี่ยนแปลง					
							จำนวนโรงงาน		เงินลงทุน		จำนวนแรงงาน	
	2537-2543	2544-2550	2537-2543	2544-2550	2537-2543	2544-2550	Relative(%)	Absolute(%)	Relative(%)	Absolute(%)	Relative(%)	Absolute(%)
กาฬสินธุ์	22	28	362,398,800	413,772,826	671	447	27.3	-21.4	14.18	1.99	-33.38	-11.60
นครพนม	27	24	77,819,846	316,050,600	1,311	764	-11.1	10.7	306.13	9.21	-41.72	-28.33
มหาสารคาม	29	61	360,050,000	970,728,709	1,365	6,164	400.0	100.0	24008.75	100.00	1314.56	100.00
ร้อยเอ็ด	103	68	430,388,205	1,384,008,345	2,437	1,615	-34.0	125.0	221.57	36.87	-33.73	-42.57
สกลนคร	29	49	79,068,700	230,082,065	375	747	69.0	-71.4	190.99	5.84	99.20	19.26
หนองคาย	45	21	168,933,750	244,608,300	1,016	485	-53.3	85.7	44.80	2.93	-52.26	-27.50
หนองบัวลำภู	9	6	401,214,000	546,940,000	1,238	586	-33.3	10.7	36.32	5.63	-52.67	-33.76
อุดรธานี	113	92	1,022,449,913	1,382,470,040	4,302	3,838	-18.6	75.0	35.21	13.92	-10.79	-24.03
รวม	377	349	2,902,323,214	5,488,660,885	12,715	14,646	-7.4	314.3	89.11	176.39	15.19	-48.52

ที่มา : คำนวณจากผู้วิจัย

แผนที่ 4.2 จำนวนโรงงาน เงินลงทุนและแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนช่วงหลังได้รับนโยบายส่งเสริมการลงทุน

วิทยานิพนธ์เรื่อง : ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุน ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่มีต่อตลาดแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

พื้นที่ศึกษา : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

จำนวนโรงงาน

- 1-20
- 21-40
- 41-60
- > 60

จำนวนแรงงาน

- 1-500
- 501-1000
- 1001-2000
- > 2001